

Фондация П.У.Л.С.

ДЖОБЕН НАРЪЧНИК ЗА ПОЛИЦАИ, РАБОТЕЩИ ПО СЛУЧАИ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

„КОЙТО БЕЗДЕЙСТВА СТАВА СЪУЧАСТНИК - ЗАЕДНО СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ“

Фондация П.У.Л.С.

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

*ПРОЕКТЪТ СЕ ИЗПЪЛНЯВА ПО ДОГОВОР ЗА
ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА
ПОМОЩ С РЕГ. № 93-00-79/13.02.2015, СКЛЮЧЕН С
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО*

ДЖОБЕН НАРЪЧНИК
ЗА ПОЛИЦАИ,
РАБОТЕЩИ ПО СЛУЧАИ
НА
ДОМАШНО НАСИЛИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Действия на служителите от оперативната
гежурна част . . . . . 5 стр.
- II. Действия на полицейските органи при сигнал
за домашно насилие . . . . . 8 стр.
- III. Действия на полицейските органи при подаване
или оттегляне на жалба за домашно насилие . . . . 12 стр.
- IV. Действия на полицейските органи когато
пострадалото от домашното насилие лице е ДЕТЕ
. . . . . 19 стр.
- V. Ефективна подкрепа на пострадалите от домашно
насилие . . . . . 21 стр.

Домашното насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в:

- родствена връзка
- са или са били в семейна връзка
- фактическо съпружеско съжителство.

Домашно насилие, извършено в присъствието на дете, се счита за психическо и емоционално насилие и върху него.

Всяка трета жена в България страда от домашно насилие!

Почти 1 милион от общ брой женско население от 3 777 999 жени у нас са пострадали от домашно насилие /изследване на Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA)/

Полицейските органи са тези, към които първо се обръща за помощ пострадалото лице!

Регионален координатор по прилагане на ЗЗДН има във всяка областна дирекция на МВР.

В Районното управление/РУ/ към областната дирекция на МВР се изготвя и съхранява документация, свързана с регистрирането и проследяването на всеки случай.

Униформените служители от охранителната полиция предприемат мерки съгласно **Закона за Министерството на вътрешните работи** и следят за прилагане на заповедите за защита, издадени по ЗЗДН.

І. ДЕЙСТВИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ ОТ ОПЕРАТИВНАТА ДЕЖУРНА ЧАСТ:

Телефонно обажгане. Повикванията могат да се отнасят до различни неща:

1. Кризисна ситуация, която в момента се развива

ДЕЖУРНИЯТ:

- Веднага се информира за името и адреса на пострадалото лице, етажа, телефонния номер, мястото, откъдето се телефонира, местонахождение на инцидента, предишни сигнали и за какво е сигнала;
- уведомява обаждащия се, че изпраща помощ, за да го успокои;
- Ако има непосредствена опасност за пострадалото лице и когато има деца, полицаят поддържа телефонната връзка до идването на помощ.

ПОЛИЦАИТЕ, КОИТО ОТИВАТ НА МЯСТО ПОЛУЧАВАТ ОТ ДЕЖУРНИЯ:

- описание на ситуация-та;
- местонахождение на из-вършителя;
- има ли някаква сериозна опасност (има ли въ-оръжено лице);
- наличие на употреба на ал-кохол или други упойващи веще-ства от извър-шителя;
- брой и връзка между засегнати-те лица;
- нужда от медицин-ска или друга помощ;
- специфичното със-тояние при жените: бременност, кърмачка с бебе;
- присъствие на

дете/ деца на местопроизшествието;

- други особености- свидетели, риск и за други лица;

- наличие на заповед за незабавна защита или заповед за защита по ЗЗДН;

Ако връзката прекъсне, дежурният съобщава на колегите си, които трябва да се намесят изключително внимателно, спазвайки правилата за безопасност.

2. Насилието вече е приключило - тогава на пострадащото лице могат да се дадат някои съвети:

- да затвори всички изходи, ако извършителя на насилието е излязъл от мястото на извършване на акта на домашно насилие;

- да избяга при съседите, ако извършителя е опасен и да се покаже, щом дойде полицията;

- ако няма съседи да каже мястото, където може да бъде намерена;

- да го насочи към НПО, работещо с жертви на домашно насилие;

Ако повикването идва от дете, е много важно то да бъде успокоено и да бъде посъветвано, ако е малко, да се скрие на сигурно място.

II. ДЕЙСТВИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ ПРИ СИГНАЛ ЗА ДОМАШНО НАСИЛИЕ:

1. Действия при посетен сигнал:

- Посещават мястото на извършване на домашно насилие и информират ОДЧ/ОДЦ за ситуацията, като при необходимост може да поискат съдействие;
- Прегриемат действия за отглеждане на пострадалото лице от извършителя;
- Дават възможност на всяка от двете страни да каже своята версия за конфликта;
- Пострадалото лице и извършителя на насилие се изслушат поотделно и насаме, по възможност в раз-

лични помещения;

- При необходимост осигуряват предоставянето на медицинска помощ, като изискват от медицинското лице документ, удостоверяващ това обстоятелство;

2. Действия по отношение на извършителя на насилие:

- Снемат писмено обяснение;
  - Разпита се извършва след като възбудата му е преминала, за фактите на насилието (сегашно и предишно);
  - Установяват самоличността на извършителя, връзката му с жертвата (съпруг, партньор, бивш партньор или бивш съпруг, роднинска връзка);
- Информират извършителя, че е нарушил закона и неговото поведение е противоправно.
  - Уведомяват извършителя за отговорността, която носи за извършеното деяние.
  - Съставят протокол за предупреждение /по чл. 65 от ЗМВР/
  - При наличие на предвидените в чл. 72 от ЗМВР предпоставки, задържат извършителя и го отвеждат в РУ. Полицаяте може да задържат извършителя до 24

часа при налична опасност за здравето и живота на жертвата.

Дежурният полицейски орган трябва да впише сигнала в дежурната книга, като при случаи на домашно насилие се води специален регистър или се прави отбелязване, че се касае за „домашно насилие“.

3. Действия по отношение на пострадалия:

Отношението на полицейските органи спрямо пострадалото лице трябва да бъде особено внимателно поради стреса и травмите, които е понесло, като следва да:

- поговорят с пострадалото лице / да го успокоят;
- се информират за фактите / снемат писмено обяснение;
- предоставят копие от протокола за предупреждение /при поискване/
- предложат мерки за безопасност при конкретната ситуация;
- обсъждат възможности за подслон при приятели или близки;
- уведомяват пострадалото лице за възможността да ползва кризисен център за настаняване и рехабилитационни програми;
- оказват съдействие за вземане на дете/геца,

документи, лични вещи от първа необходимост и лекарства в случай, че пострадалото лице предпочита да напусне жилището;

- При физически белези насочва към съдебен лекар;

Ако пострадалото лице пожелае да си остане в къщи:

- да бъде успокоено, изслушано и признато правото му на избор;
- при нов конфликт да се обади веднага в РУ;
- да обмисли, къде би могло да отиде при опасност;
- припомняне, че насилието се преследва и наказва със закон;
- да се обърне към специализираните служби или юрист ;
- да се договори план за сигурност при последваща опасност за живота и здравето на пострадалото лице;

Когато пострадалото лице е жена, защитата и сигурността ѝ в тези случаи е непосредствено свързана със защитата, сигурността и интересите и на децата, които има.

III. ДЕЙСТВИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ ПРИ ПОДАВАНЕ ИЛИ ОТТЕГЛЯНЕ НА ЖАЛБА ЗА ДОМАШНО НАСИЛИЕ:

1. При приемане в районното управление/ полицейския участък:

Ситуациите, които могат да накарат пострадащото лице да отиде в полицията и да декларира домашното насилие, са различни:

- било е изгонено от партньора си, понякога заедно с децата;
- търси помощ от полицията, за да спре насилието или пък е извикано в полицията в резултат на намеса на полицията по други причини;
- идва да подаде жалба;
- идва, за да оттегли жалбата си.

Във всички тези ситуации пострадащото лице е преживяло мъчителни моменти, които не може да понася повече. То изпитва сложни чувства:

- на срам от ситуацията, от себе си;
- на вина, че предава партньора насилник, който може да е и родител на детето му;

- на страх от последващо насилие спрямо пострадалото лице или спрямо близките му, тъй като често то е обект на сериозни заплахи.

В същото време, макар и да изпада в противоречие, пострадалото лице не желае да причини неприятности на извършителя на насилие. То не винаги е готово да приеме разгялата и се надява единствено полицията да може да спре някак си насилието.

Явяването в полицията е мъчителна и трудна стъпка, на която малко жертви на домашно насилие се решават и по тази причина служителят, който приема пострадалото лице трябва да се отнесе към него по подходящ начин:

- да го успокои и да му вдъхне увереност, че постъпката му е правилна;
- да осигури необходимите условия, за да може то да сподели фактите.
- да покаже уважение, спокойствие и разбиране, за да създаде климат на доверие.

2. При подаване на жалба е необходимо да се запишат следните данни:

- гражданско състояние;
- връзки на пострадалото лице с извършителя на насилие (съпруг, бивш съпруг, интимен партньор, бивш партньор, приятел, роднина);
- по преписката в рапорта се отразяват обстоя-

телствата и фактите, касаещи настоящите и евентуално предишни прояви на насилие;

- сегашното и евентуални предишни напускания на дома от страна на пострадалото лице;

- доказателствата, които има пострадалото лице: свидетели, медицински свидетелства, протоколи в полицията, други жалби, евентуално случаи на оттегляне на жалба;

- специфичното състояние на пострадалото лице, когато е жена: бременна, възрастна, инвалид;

Всичко това ще направи пълна полицейската проверка.

Ако пострадалото лице не е готово да сигнализира официално за фактите като подаде направо жалба, полицейските органи следва да ѝ припомнят:

- че насилието е недопустимо

- че може направо в съда да потърси защита по ЗЗДН

Когато извършеното насилие е квалифицирано като престъпление от общ характер, по-

лицията трябва да съхранява информация за извършителя, тъй като това би помогнало при следващ случай.

3. При погадена жалба - полицейският орган запознава пострадалото лице с предвидените по закон възможности за защита и наказателно преследване, като има предвид, че актът на домашно насилие може да:

- осъществява състав на престъпление от общ характер;

- осъществява състав на престъпление, което се преследва по тѣжба на пострадалия;

- не осъществява състав на престъпление.

- Когато актът на домашно насилие осъществява престъпление от общ характер:

- Наказателното преследване започва независимо от волеизявлението на пострадалото лице.

- Веднага след получаване на достатъчно данни за извършено престъпление и при наличие на законен повод, се образува досъдебно производство срещу извършителя на деянието.

*В случаите, когато има данни за опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде и молба до органите на Министерството на вътрешните работи за предприемане на мерки съгласно **Закона за Министерството на вътрешните работи.***

При всички случаи на домашно насилие, до един месец от акта на насилие, пострадалото лице може да подаде до Районния съд молба за защита по реда на ЗЗДН.

В случаите когато има данни за пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, може да се поиска от Районният съд да издаде заповед за незабавна защита в срок до 24 часа от получаването на молбата

4. При издадена заповед за защита по реда на ЗЗДН:

Решението и заповедта се изпращат и на РУ по настоящ адрес на извършителя и на пострадалото лице.

Полицейските органи са тези, които следят за изпълнението на издадената от съда Заповед за незабавна защита и/или Заповед за защита, когато с нея са наложени мерки по чл. 5, ал 1, т. 1, 2 и 3 от ЗЗДН /т.1. задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие; т.2. отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда (3-18

месеца), без значение чия е собствеността; и т.3. забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отгих на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда (3-18 месеца)

Когато е наложена мярка за защита по чл. 5, ал. 1, т. 2 от ЗЗДН и извършителят откаже доброволно да я изпълни, той се отстранява от съвместно обитаваното жилище със съдействието на полицейските органи от районното управление на Министерството на вътрешните работи по местонахождението на жилището.

При неизпълнение на заповедта на съда, полицейският орган, констатирал нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата.

Неизпълнението на заповед за защита от домашното насилие или Европейска заповед за защита, се наказва с лишаване от свобода до три години или глоба до пет хиляди лева /чл.296 от НК/

5. При оттегляне на жалбата/молбата от пострадалото лице:

Често лицата пострадали от домашно насилие са склонни да оттеглят подадените жалби/молбите. Световната статистика сочи, че този акт обикновено се повтаря до 8 /осем/ пъти. Често оттегля-

нето на жалби е свързано с емоционално влияние от страна на насилника. В тези случаи е важно да има:

- необвиняващо отношение;
- проява на разбиране;
- уважение и подкрепа;
- информиране, че ситуацията най-вероятно ще се повтори;

По този начин пострадалия чувства подкрепа.

ОСНОВНИ ПРИЧИНИ ЗА ОТТЕГЛЯНЕТО:

- натиск на семейната среда;
- заплахата от наказание за пострадалото лице, близките и децата му;
  - смята, че наказателните последици ще доведат задължително до развод или раздяла.
  - извършителят на насилие кара пострадалото лице да се чувства виновно, недоволно от себе си, внушава му, че има психични проблеми и др.;
  - извършителят пренебрегва насилието и неговата сериозност, като твърди, че насилие не се е случвало;
  - прехвърля отговорността върху пострадалото лице като го обвинява, че то го е предизвикало.
  - емоционалното насилие прави пострадалото лице зависимо, слабо и безпомощно.

IV. ДЕЙСТВИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ ОРГАНИ КОГАТО ПОСТРАДАЛОТО ОТ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ ЛИЦЕ Е ДЕТЕ:

Детето свидетел на насилие вече е пострадало!

Детето може да е и пряко пострадало от домашно насилие.

Законът защитава както децата, върху които е упражнено непосредствено насилие, така и тези, които косвено са засегнати, когато домашното насилие е извършено в тяхно присъствие (напр. са свидетели на насилие).

Полицейските органи вземат необходимите мерки за осигуряване на безопасността на присъстващите на домашно насилие малолетни и/или непълнолетни лица.

Осигуряват предоставянето на медицинска помощ, като изискват от медицинското лице документ, удостоверяващ това обстоятелство.

Предприемат незабавни действия по закрила на детето, съгласно Закона за закрила на детето и Наредба № -51/2001г. за условията и реда за предоставяне на полицейска закрила на детето.

Уведомяват директора на Дирекция „Социално подпомагане“, отдел „Закрила на детето“ за „дете в риск“.

Подават сигнал до Районната прокуратура при данни за извършено престъпление и при предприемане на мерки за полицейска закрила на дете.

V. ЕФЕКТИВНА ПОДКРЕПА НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ:

За да бъде ефективно участието на полицейските органи при случаите на домашно насилие е необходимо:

1. **Активно слушане** на всички нива на комуникация - фактологична информация, регистриране на несъответно поведение, оглед на място и регистриране на актуалната ситуацията.

2. **Оценка на конкретните нужди** – нуждата от моментална защита, лекар и съдебна медицина, психологически нужди от доверие и подкрепа.

3. **Оказване на съдействие** при необходимост от освидетелстване на пострадалото лице от служба за спешна медицинска помощ, а след това по възможност и от съдебен лекар. Издаването на медицинско свидетелство, констатиращо тежестта на телесните повреди, както и някои невидими увреждания, е необходимо при събирането на доказателства.

4. Събиране по възможност на всички факти и доказателства /адреси, имена на свидетели, медицински/, позволяващи да се изясни извършеното нарушение. Много от подгадените от пострадалите лица жалби не достигат до никъде, поради липса на доказателствен материал.

5. Емоционална подкрепа - необвиняващо отношение, проява на разбиране, приемане и уважение.

6. Позитивизиране /насърчаване/ на избора на пострадалия да търси помощ и да наруши мълчанието- „Важно е, че си се осмелил/ а да потърсиш помощ“ , „Срама не е за теб, а за този, който ти го е причинил“, „Ти не си виновен/а!“

7. Еднакво зачитане и отношение към всички пострадали, които търсят помощта, независимо от тяхната възраст, етническа или религиозна принадлежност.

8. Предоставяне на пълната налична информация за правата и възможностите.

9. Проследяване на случая и предприемане на ефективни мерки съгласно Закона за Министерство-

то на вътрешните работи. От момента в който извършителят на насилие има вероятност да се прибере в къщи (край на задържането или пускане под или без съдебен контрол), полицейските органи предупреждават за това пострадалото лице, за да може то да предприеме последващи адекватни мерки за защита.

10. Насочване към други служби и специалисти, в подкрепа на лица, пострадали от домашно насилие, в т.ч. ползване на кризисен център за настаняване и рехабилитационни програми.

Фондация П.У.Л.С.

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

ПРОЕКТ
„КОЙТО БЕЗДЕЙСТВА СТАВА СЪУЧАСТНИК -
ЗАЕДНО СРЕЩУ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ“

ИЗДАВА ФОНДАЦИЯ "П.У.Л.С."
гр. Перник, ул. Средец 2
Телефон: 076 60 10 10
e-mail pulse.women@gmail.com
www.pulsfoundation.org